

Helsingin yliopiston CEACG-tutkimuskeskus
Siltavuorenpenger 1 A
00014 Helsingin yliopisto
<https://blogs.helsinki.fi/hu-ceacg/>

Sisäministeriö / Kirjaamo
kirjaamo.sm@govsec.fi

Asia: *Lausuntopyyntö VN/6327/2022 ehdotuksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle arpajaislain muuttamisesta.*

Sisäministeriö on pyytänyt Helsingin yliopiston CEACG-tutkimuskeskukselta lausuntoa ehdotukseen arpajaislain muuttamisesta. Esityksen keskeisenä ehdotuksena on ottaa käyttöön uusi rahoitusmalli, jossa Veikkaus Oy:n tuotot siirretään vuoden 2024 alusta yleiskatteellisiin budjettivaroihin sekä katkaistaan kytkös rahapeliyhtiön ja edunsaajien välillä.

Kannanotto: CEACG kannattaa esitystä. CEACG:n tutkimukseen perustuvan näkemyksen mukaan ehdotettu muutos on askel oikeaan suuntaan pyrittäessä rahapelihaittojen vähentämiseen. Tämä on myös Arpajaislain (1047/2001) ensisijainen tehtävä. Yksinoikeusjärjestelmä, mikäli sellainen halutaan tulevaisuudessakin ylläpitää Suomessa, tulisi olla ainoastaan väline haittojen vähentämiseen ja ehkäisemiseen eikä päämäärä itsessään.

Tausta ja perustelut: CEACG esitti rahapelitoiminnan tuottojen siirtämistä budjettivaroihin edellisessä lausunnossaan arpajaislain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (SM2037479). Esitys on lisäksi linjassa Erkki Liikasen työryhmän yhteisymmärrysmuistion suosituksen kanssa. Muistion mukaan ensisijainen vaihtoehto on kokonaisuudistus, jossa rahapeli tuotot ohjataan valtion yleiskatteellisiksi tuloiksi ja nykyisten edunsaajien tukeminen siirretään budjetin kehysmenettelyn piiriin. KKV:n vuonna 2021 julkaistussa selvityksessä esitettiin myös rahapelituottojen edunsaajien siirtäminen rahoitettavaksi yleiskatteellisista budjettivaroista.

Tutkimuksissa on havaittu, että rahapelituottojen sitominen edunsaajiin vaikeuttaa haittojen tehokasta ehkäisemistä. Kotimainen ja kansainvälinen tutkimusnäyttö osoittaa, että edunsaajien ja peliyhtiöiden taloudelliset sidokset rahapelaamiseen lisäävät kokonaismarkkinan kokoa sekä vaikeuttavat tehokasta sääntelyä. Tuottojen korvamerkitseminen edunsaajille tuo edunsaajat osaksi rahapelijärjestelmää ja luo intressejä rahapelitoiminnan ylläpitämiseen ja laajentamiseen. Tuottojen siirtäminen yleiskatteellisiin budjettivaroihin vähentää eturistiriitoja ja ehkäisee rahapelaamisen yhdistämistä ”hyväntekeväisyyteen” sekä kuluttajien mielikuvissa että rahapeliyhtiön toiminnassa.

Edunsaajaministeriöiden roolin poistuminen arpajaislaista auttaa lisäksi osaltaan vähentämään rahapelien sääntelyn hajanaisuutta ja selkeyttämään rahapelijärjestelmään liittyviä vastuita.

Budjettiperusteinen malli tulee kuitenkin toteuttaa läpinäkyvästi, jotta vältetään valtion kaksoisrooleilta ja omilta eturistiriidoilta rahapelitoiminnan edistämiseen. Verotuksen laajempaa hyödyn-

tämistä tulisi myös harkita, etenkin siinä tapauksessa, että tulevaisuudessa päädyttäisiinkin lisensijärjestelmään yksinoikeusmallin sijasta. Verotuksen keinoin saattaisi myös olla mahdollista ohjata kulutusta vähemmän haitallisiin rahapeli tuotteisiin.

CEACG:n näkemyksen mukaan uusi rahoitusmalli vastaa EU-oikeudellisiin oikeuttamisperusteisiin aiempaa tehokkaammin. Tämä on erityisen tärkeää tilanteessa, jossa Veikkauksen yritystenväliseen myyntiin keskittyvän tytäryhtiön ulkomailta kerätyjä tuottoja sisällytetään osaksi rahapeli tuottoja.

Ehdotukset nykyisten edunsaajien rahoituksen järjestämisestä eivät sisälly tähän esitykseen vaan tehdään erikseen uudessa sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoituksesta annettavassa laissa ja uudessa hevospelatuksen ja hevospelatuksen edistämiseen myönnettävistä avustuksista annettavassa laissa. Esityksessä todetaan kuitenkin, että nykyisten edunsaajien rahoituksen siirtäminen budjetin kehysmenettelyn piiriin keventää byrokratiaa, takaa järjestöjen rahoituksen jatkuvuutta ja kunnioittaa paremmin järjestöjen autonomiaa. Järjestöjen kannalta uusi rahoitusmalli on todennäköisesti parempi rahapeli tuottojen kääntynyt laskuun, mutta avoimen kansalaisyhteiskunnan kannalta järjestöjen liiallinen riippuvuus valtiosta on ylipäänsä ongelmallista. Myös järjestötoimijoiden heterogeenisyys sekä rahankäytön tehokkuus on syytä ottaa huomioon uuden rahoitusmallin suunnittelussa. Vaarana on, että valtion kautta kanavoitu rahoitus kohdentuu pääosin suurille järjestötoimijoille ja kattojärjestöille.

Yhteenvetona: Haittojen vähentäminen ja ehkäiseminen tulee jatkossakin olla arpajaislain ensisijainen tavoite tuottojen sijaan. Koska rahapeli haittojen tehokas ehkäisy edellyttää kokonaiskulutuksen ja sitä kautta rahapeli tuottojen vähentämistä, pelijärjestelmään liittyvien eturistiriitojen vähentäminen on askel oikeaan suuntaan. Nyt esitettävä ehdotus Veikkaus Oy:n tuottojen siirtämisestä yleiskatteellisena valtion talousarvioon ja edunsaajien riippuvuuden katkaiseminen rahapeli yhtiön tuotoista tukee tätä tavoitetta.

Helsingissä 19. päivänä toukokuuta 2022

CEACG:n puolesta

Virve Marionneau, yliopistotutkija

Janne Nikkinen, yliopistotutkija, dosentti

Matilda Hellman, tutkimusjohtaja, dosentti